

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

en het boek dat hij nu geschreven heeft zou toen ondenkbaar zijn geweest, zegt hij zelf. Hij is het volstrekt niet eens met Swaab dat wij ons brein zijn en die immense, welhaast onverklaarbare stap van biologisch psychiater naar een man die pleit voor een vrije wil, voor de unieke persoon die niet bepaald is door zijn hersenen, is eigenlijk al een bewijs dat een mens meer is dan zijn hersenen. Vrije wil, zin en zingeving zijn essentiële aspecten van ons bestaan en onverenigbaar met allesbepalende herse-

nen. Die opvatting werkt Van Praag uit in hoofdstukken waarin hij op de eerste plaats de reductionistische opvatting bestrijdt en vervolgens zin en zingeving bespreekt, onder meer in het kader van zinverlies (leven zonder doelen) en zelfdoding. Terwijl Swaab vooral probeerde om op basis van empirisch onderzoek te laten zien hoeveel we inmiddels weten over de biologische grondslagen van ons gedrag, presenteert Van Praag in dit boek zijn persoonlijke visie.

Proefschriften

Two is not always better than one: On the functional and neural (in) dependence of working memory and long term memory

Heiko Bergmann

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, februari 2014, 186 pp.

Bergmann beoogt de relatie tussen het kortetermijngeheugen en het langetermijngeheugen te onderzoeken en met name de neurale correlaten die bij elk van beide betrokken zijn. Hij doet dat vooral met behulp van een speciaal neuro-imagingparadigma: hij biedt mensen drie of vier paren van stimuli (bijvoorbeeld een gezicht en een huis). Na de aanbieding komen na een interval weer paren en de proefpersoon moet bepalen of de twee als paar eerder waren aangeboden. Na enige tijd krijgt de proefpersoon onverwachts de paren nogmaals te zien en moet hij bepalen welke hij eerder heeft gezien. Op deze manier kan vastgesteld worden welke paren alleen in het kortetermijngeheugen waren vastgehouden en welke ook in het

langetermijngeheugen waren terechtgekomen. Dan kan in de imagingdata de bijbehorende activiteit geregistreerd worden en zo kan bepaald worden welke structuren meer bij het lange- of meer bij het kortetermijngeheugen betrokken waren. Gedurende de verschillende experimenten komt steeds meer naar voren dat de twee geheugens nauw aan elkaar gelieerd zijn. Het zijn niet twee losse systemen. Taakmanipulaties zorgen voor variatie in het activatiepatroon, meer dan de tijd.

Assessment of everyday memory in patients with alcohol-related cognitive disorders using the Rivermead Behavioral Memory Test

Arie Wester

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, maart 2014, 159 pp.

Wester, hoofd van de Korsakov Kliniek in Venray die sinds kort het TopGGz-keurmerk heeft, ziet al gedurende vele jaren patiënten met alcohol gerelateerde problematiek. In zijn proefschrift heeft Wester onderzocht of de Rivermead Behavioral Memory Test (RBMT) en de nieuwe versie,

de RBMT-3, geschikt zijn om geheugenstoornissen goed in kaart te brengen en om verschillen tussen korsakovpatiënten en twee groepen met alcoholproblematiek (met en zonder cognitieve stoornissen) aan te tonen. Vaak wordt gesteld dat de Verbale Leer en Geheugen Test niet ecologisch valide is en de RBMT wel. Het bleek dat de RBMT minder goed kon discrimineren tussen de groepen dan de VLGT. Psychometrisch onderzoek maakte duidelijk dat de RBMT-3 goede eigenschappen heeft. Maar ook bij deze test blijkt er één onderliggend construct gemeten te worden, de items meten niet verschillende alledaagse geheugenaspecten. De RBMT-3 heeft minder last van bodem- en plafondeffecten dan de originele versie. Qua sensitiviteit en specificiteit lijkt de RBMT-3 ook een verbetering op te leveren ten opzichte van de originele versie. De Montreal Cognitive Assessment, een tien minuten durende screeningsprocedure, bleek ook goed te kunnen discrimineren.

Acting Social: Neuroendocrine and clinical modulations of approach and decision behavior

Sina Radke

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, februari 2014, 185 pp.

De hoofdstukken 2 tot en met 5 richten zich op sociale toenadering. Hierbij werd gebruikgemaakt van het naar je toe halen of wegduwen van een joystick bij presentatie van gezichten met een bepaalde emotionele expressie. Toediening van het hormoon oxytocine liet bij deelnemers met weinig sociale angst een toename zien in het 'naar zich toe trekken' van boze gezichten. In een vervolgstudie bleek dat oxytocine een verlaging in activiteit van de amygdala liet zien bij bedreigende stimuli en een verhoging van activiteit bij veilige

sociale stimuli. Testosteron liet een omgekeerd patroon zien. In een studie bij depressieve patiënten werden geen verschillen gevonden met controles. De hoofdstukken 6 tot en met 9 analyseerden het nemen van beslissingen in samenhang met anderen; hierbij werd gebruikgemaakt van het zogeheten ultimatumspel, waarbij verdelingen van te winnen geldprijzen worden voorgelegd (wat de voorsteller krijgt en wat de proefpersoon krijgt die dan kan instemmen of weigeren). De focus lag op het contexteffect: als de aanbieder (gepresenteerd met een plaatje van een gezicht om de taak 'sociaal' te maken) een eerlijker verdeling kan voorstellen, wordt hij ook verwacht dat te doen. Het effect treedt op bij gezonden, mensen met een depressie en bij mensen met psychopathie. Bij geweldplegers zonder psychopathie en bij controles met oxytocine bleek een afname van het contexteffect. In het algemeen waren er geen opmerkelijke verschillen gevonden in de klinische groepen.

Understanding language in autism spectrum disorder: The role of cognitive control

Sophieke Koolen

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, februari 2014, 189 pp.

De centrale vraag in deze studie was of een zwakkere cognitieve controle de taalproblemen kunnen verklaren bij mensen met ASS. Aan mensen met ASS en controles werden zinnen aangeboden met fouten, op spellingsniveau (eenvoudig) of grammaticaal niveau (complex). Mensen met ASS blijken al op het eenvoudige niveau meer gebruik te maken van monitoren dan controles en zijn ook trager in het detecteren van eenvoudige fouten. Wanneer mensen met ASS specifiek geïnstrueerd worden om zich vooral te richten op het betekenis-